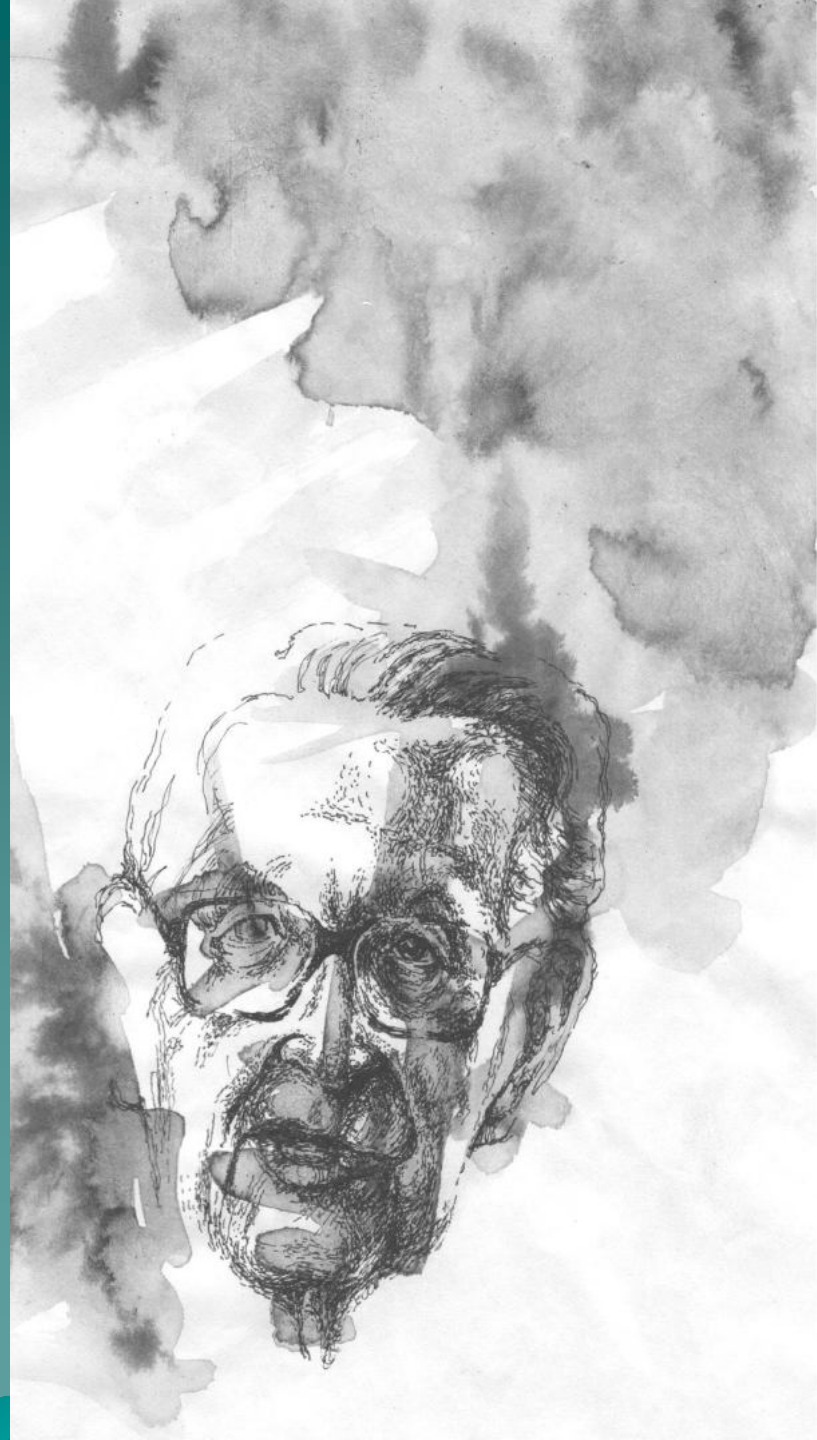

Prof. Vladimír Hajko

*výrazná osobnosť
slovenskej fyziky,
vzácný človek,
pedagóg a manažér*

- **Prof. RNDr. Vladimír Hajko sa narodil 3. októbra 1920 v Krompachoch.**
- **Detstvo prežil v Tisovci, kde skončil aj gymnaziálne štúdium.**
- **Vysokoškolské štúdium v odbore matematika-fyzika absolvoval na PF Univerzity Komenského v Bratislave v júni roku 1944.**
- **V máji roku 1948 bol na Univerzite Komenského promováný za doktora prírodných vied.**

V Hajko spoluorganizoval vysokoškolských a stredoškolských študentov Tisovca pri vydávaní novin „Zvesti z tisovskej posádky“.

Svojou vyššou postavou ako záložník vypomáhal veľmi účinne aj v obrane, ale hlavne pri rohových kopoch hlavičkoval a dával góly.

Neskoršie hrával volejbal a basketbal na nádvorí pred budovou Angelina.

Pôsobenie počas SNP

Pôsobenie vo futbalovom klube ŠK Tisovec

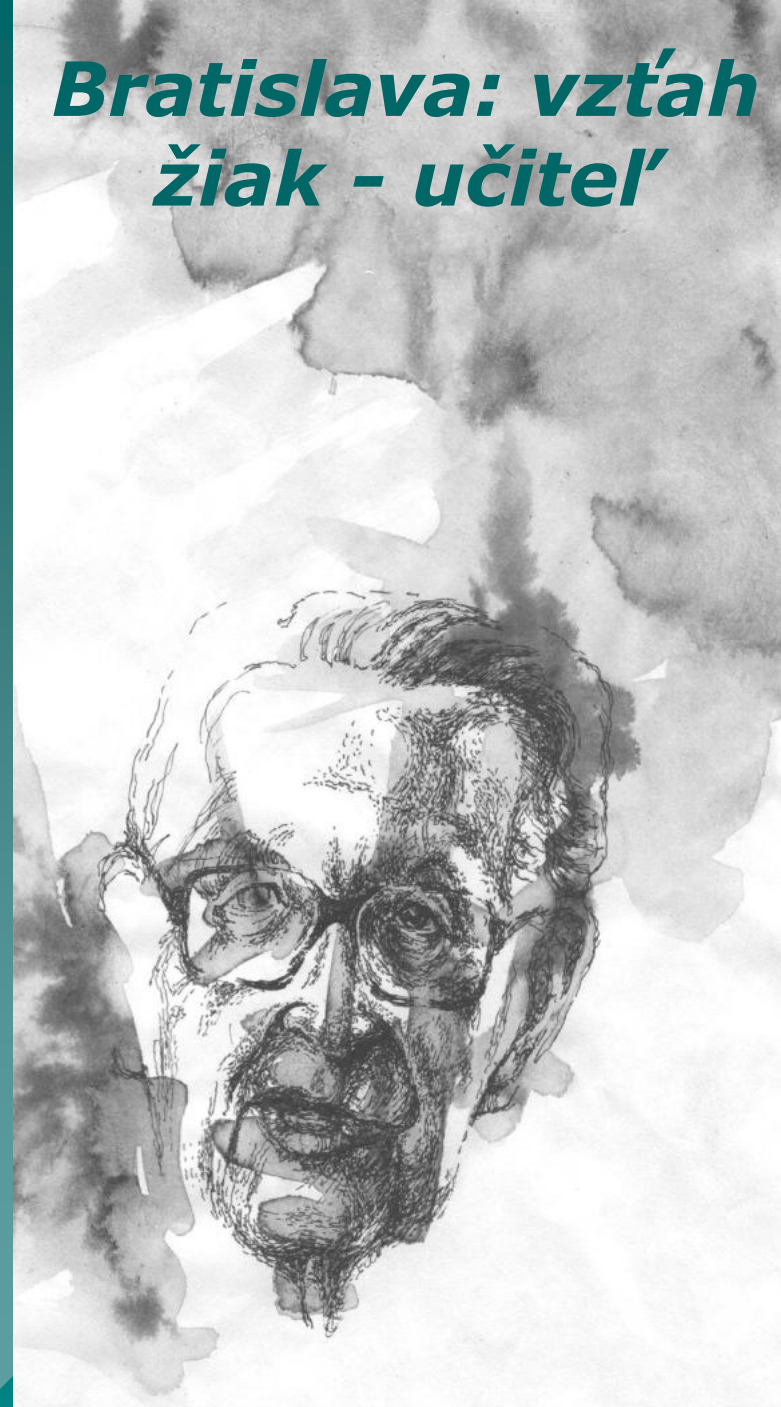

Svoju vedecko-pedagogickú dráhu začal Vladimír Hajko na Katedre fyziky Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave ako blízky spolupracovník prof. Dr. Dionýza Ilkoviča.

Prof. Hajko si prof. Ilkoviča nesmierne vážil, považoval ho za svojho vzácneho učiteľa, o ktorom sa vždy vyjadroval s veľkou úctou a pokorou.

Neskoršie, ako predseda SAV, poveroval prof. Hajko akad. Ilkoviča významnými funkciami v SAV a po jeho smrti (1980) na návrh prof. Hajka zriadilo predsedníctvo SAV osobitné vyznamenanie nesúce meno akad. Ilkoviča, ktoré sa udeľuje za zásluhy vo fyzikálno-chemických vedách.

Bratislava: vzťah žiak - učiteľ

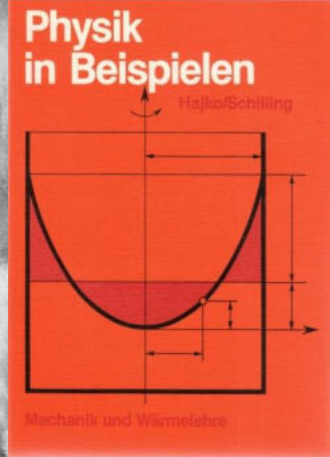
V. Hajko na VŠT v Košiciach

V roku 1953 prichádza V. Hajko na Katedru fyziky Fakulty ťažkého strojárstva Vysokej školy technickej v Košiciach.

Tu stretáva svojho priateľa z rokov univerzitného štúdia, J. Daniel-Szabóa, s ktorým zdieľa spoločnú pracovňu na VŠT, a neskôr aj na PF UPJŠ v Košiciach.

A nielen nielen pracovňu, ale vyše desať rokov vlastnili aj spoločné auto (Wartburg)!

Tu sa zrodila aj myšlienka napísať učebnicu, ako postupovať pri riešení fyzikálnych úloh. Prvé vydanie Fyziky v príkladoch uzrelo svetlo sveta v roku 1960 a nasledovali ďalšie vydania Fyziky v príkladoch v rokoch 1963, 1967, 1971, 1983 a 1988.

Po študijnom pobyte u prof. Broža v Prahe založil V. Hajko tradíciu tvorivej vedeckej činnosti v Košiciach v oblasti fyziky magnetizmu.

Postupne s pomocou pražských a bratislavských pracovísk sa podarilo vytvoriť základnú experimentálnu infraštruktúru na výskum magnetických vlastností materiálov.

Prvý fyzikálny problém:

Hysterézia demagnetizačného faktora

***Praha: inšpirácia
pre výskum
v oblasti
magnetizmu***

V rokoch 1953 - 1956 Košice postupne navštívili:

J. Brož, L. Valenta, F. Vicena, J. Šternberk, J. Kaczér, Z. Málek, Z. Freit a ďalší.

1956 - V. Hajko sa zúčastnil na medzinárodnej magnetickej konferencii v Moskve a navštívil Ústav fyzikálnych problémov AV ZSSR (P. L. Kapica, L. D. Landau E. M. Lifšic, A.S. Borovik-Romanov).

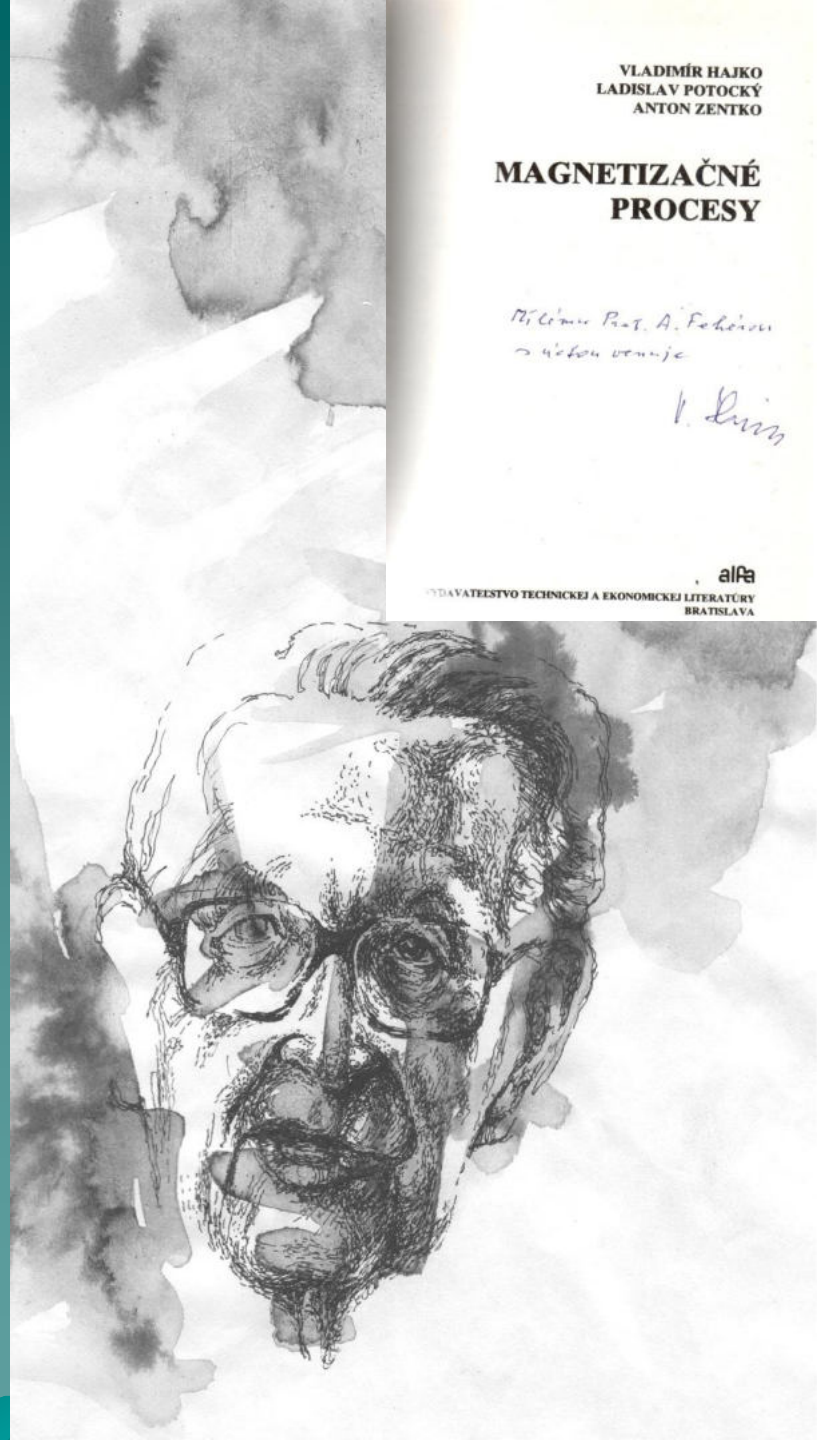
Po diskusiách s R. J. Janusom a Ja. S. Šurom (Sverdlovsk) V. Hajko navrhol mikrofyzikálny pohľad na vplyv striedavého magnetického poľa na remanentný stav feromagnetík.

1958 – ICM, Paríž, L. Valenta

Na konferencii odznel referát L. Néela o javoch „reptation“ a “bascule“, ktoré sprevádzajú cyklické nesymetrické premagnetovanie feromagnetík a spôsobujú nestabilitu koncových bodov nesymetrických slučiek.

V. Hajko a jeho spolupracovníci nadviazali na Néelove a Nguyen van Dangove práce a podrobne študovali procesy nesymetrického premagnetovania na prstencových i tyčových vzorkách

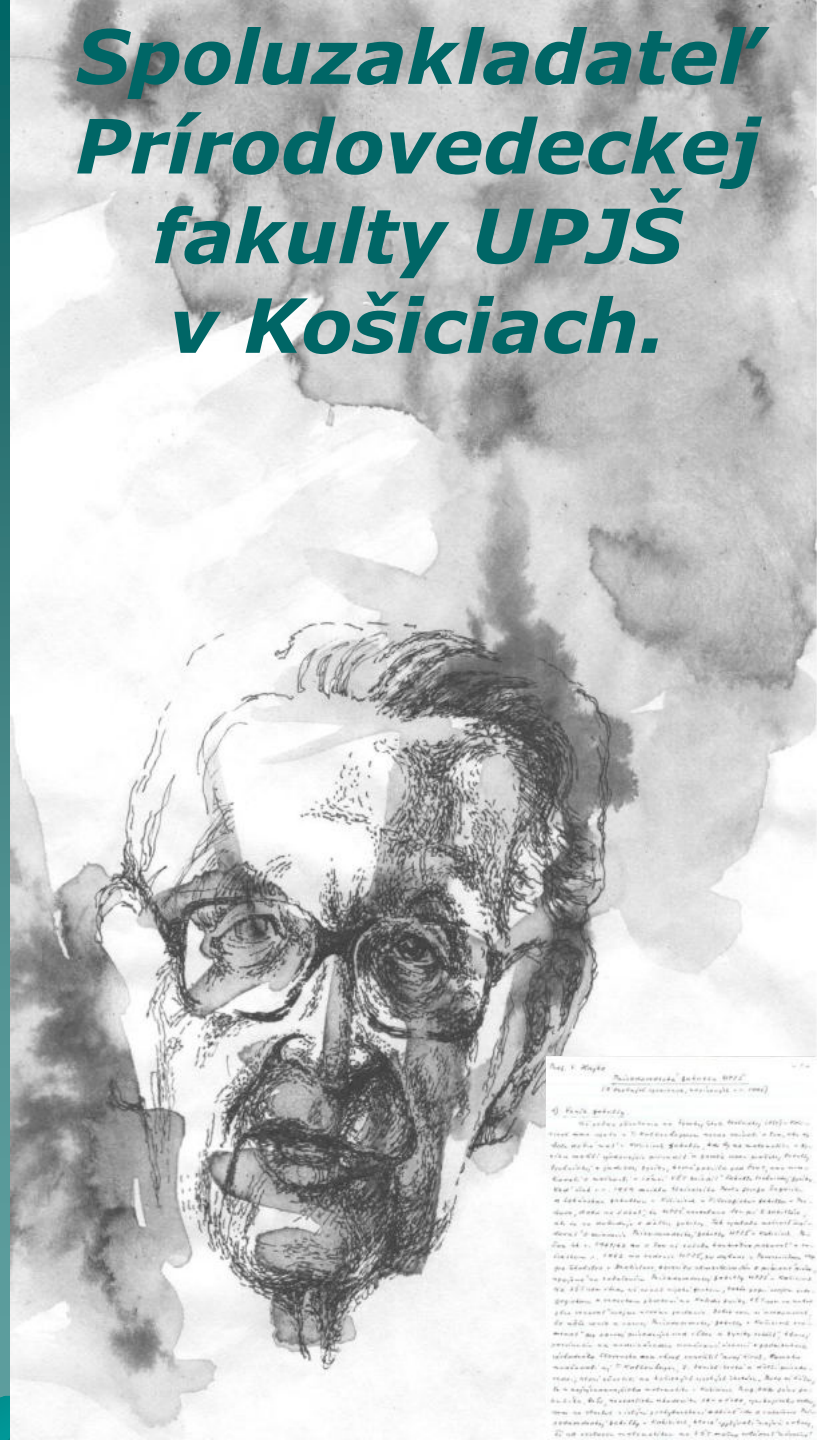

Spoluzakladateľ Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach.

V roku 1959 vznikla Univerzita Pavla Jozefa Šafárika s Lekárskou fakultou v Košiciach a Filozofickou fakultou v Prešove.

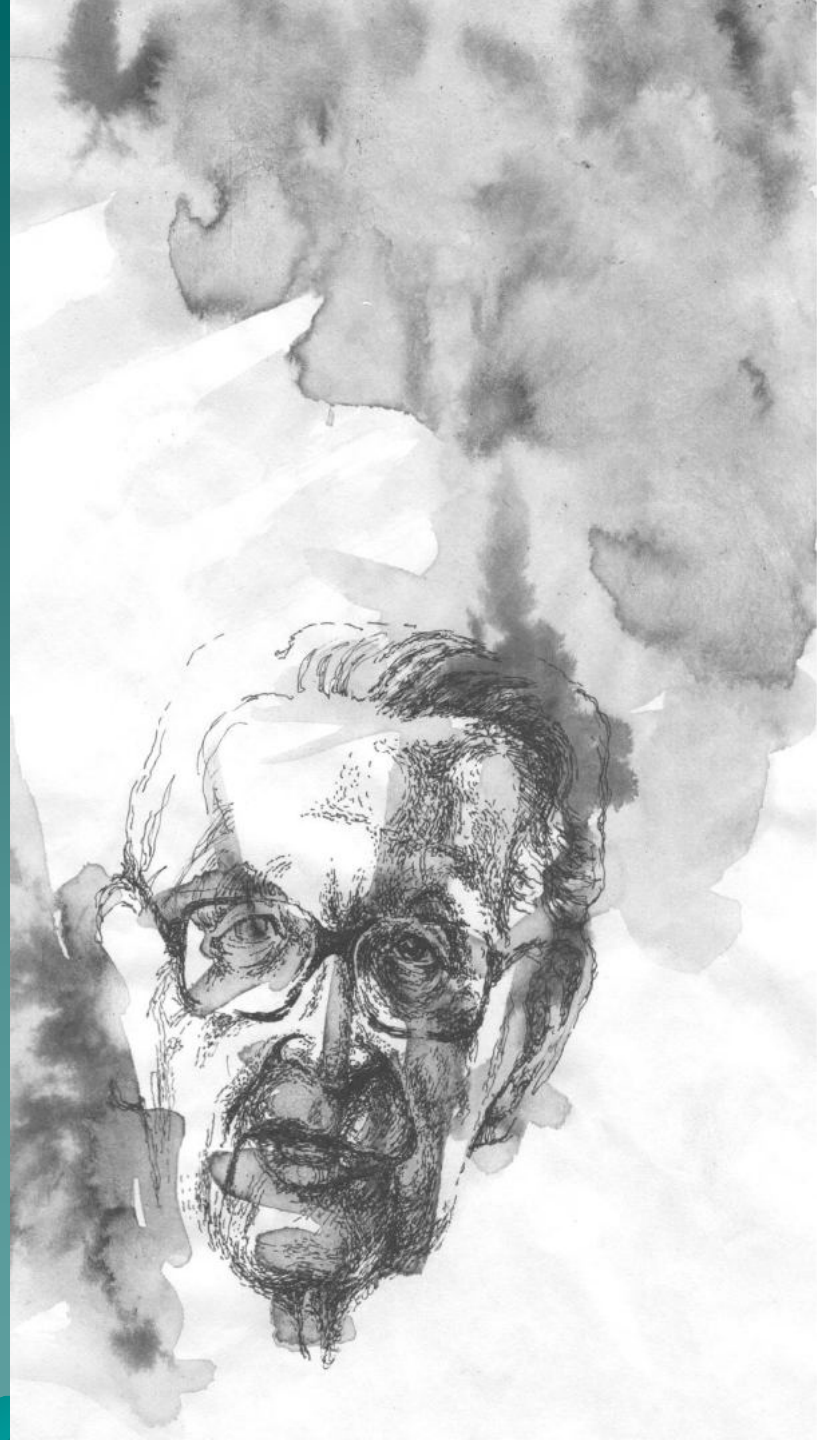
Začiatkom roka 1962 vedenie UPJŠ po dohode s Povereníctvom pre školstvo v Bratislave poverilo prof. V. Hajka koordináciou prípravných prac na založenie PF.

V roku 1962 vznikla dohoda medzi PF UK a UPJŠ v KE, že študenti boli prijatí na kombináciu matematiky a fyziky na UK v BA, ale štúdium prebiehalo v KE. Prof. Hajka vymenovali za prodekana na UK s pôsobením v Košiciach na pobočke PF UK a zabezpečovaním starostlivosti o študentov v KE.

Dňa 1. 3. 1963 bola zriadená Prírodovedecká fakulta UPJŠ. Prof. V. Hajko sa stal prvým dekanom Prírodovedeckej fakulty a v tejto funkcii pôsobil do konca augusta 1969, keď sa na základe voľby Vedeckou radou UPJŠ stal rektorom Univerzity.

V krátkom čase sa V. Hajkovi podarilo prilákať do Košíc popredných slovenských a českých vysokoškolských učiteľ'ov.

Vzdelávanie na PF

Prof. V.Hajko s prof. J. Daniel-
Szabóom nastúpili cestu
obsahovej prestavby výučby fyziky
v prvých dvoch ročníkoch na
Prírodovedeckej fakulte.

Od ak. r. 1972/1973 skúšali nový
spôsob výučby všeobecnej fyziky, a
to tak, že upustili od tradičného
delenia učiva fyziky na mechaniku,
termiku, elektrinu a magnetizmus
a atď. a zvolili také delenie učiva,
ktoré bolo podľa ich názoru
adekvátnejšie logickej výstavbe
fyziky ako vedy a ktoré
rozčleňovalo učivo z fyziky podľa
problémov. Vznikli z toho
dvojdielne skriptá a v 1980 vznikla
knižná publikácia „*Základy fyziky*“.

V roku 1984 vyšla kniha „*Fyzika v
experimentoch*“ a v roku 1982
„*Magnetizačné procesy*“

V magnetickom výskume V. Hajko pokračoval v štúdiu javov „reptation“ a „bascule“ metódou zviditeľňovania zmien doménovej štruktúry práškovými obrazcami v spolupráci s doc. V. Kavečanským, ako aj sledovaním elementárnych magnetizačných procesov metódou Barkhausenových skokov (v spolupráci s Ing. A. Zentkom a Ing. L. Potockým).

Od r. 1973 bol prof. V. Hajko zaneprázdnený povinnosťami v Bratislave, a preto sa podieľal len na niekoľkých prácach pri výskume vlastností amorfných feromagnetík a pri výskume tepelných a transportných vlastností kovov ľahkých vzácnych zemín pri nízkych teplotách.

Výskum na PF

O vynikajúcich organizačných schopnostiach prof. V. Hajka, o jeho nevyčerpatelnej tvorivej aktivite svedčí aj to, že bol pri vzniku Ústavu experimentálnej fyziky SAV, predovšetkým jej oddelenia magnetizmu v lone Prírodovedeckej fakulty. Týmto sa začala aj nová, veľmi perspektívna etapa rozvoja fyziky na východnom Slovensku v symbióze pracovísk Slovenskej akadémie vied a UPJŠ. Táto spolupráca je dodnes snád' najcharakteristickejšou črtou systému vedeckého bádania v Košiciach.

**Zakladateľ
nových
výskumných
smerov a Ústavu
experimentálnej
fyziky SAV v
Košiciach**

V. Hajko a jeho spolupracovníci založili v Košiciach tradíciu celoštátnych magnetických konferencií. Ich počiatok siaha do roku 1962, keď bola z iniciatívy V. Hajka zorganizovaná v Košiciach prvá celoštátna porada o magnetizme, Konferencie sa konali každé tri roky a poskytovali možnosť pravidelne sústreďovať do Košíc prakticky všetkých významných predstaviteľov magnetizmu v Československu, a neskôr umožnili privítať v Košiciach aj viacerých významných odborníkov z celého sveta.

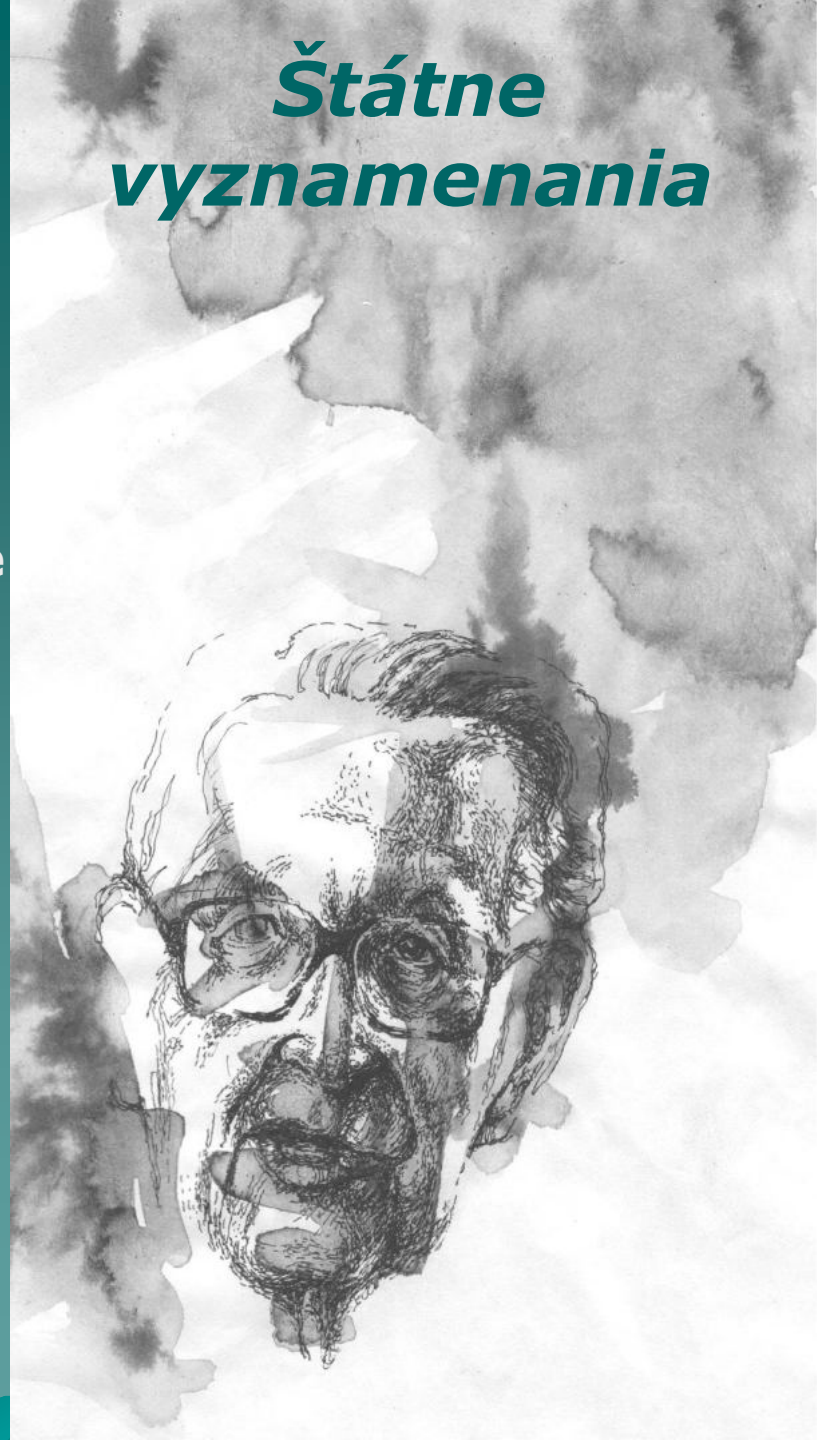

Zakladateľ Československej konferencie o magnetizme CSMAG

- Štátna cena SR za dosiahnuté vedecké výsledky a vytvorenie fyzikálnej vedeckej školy na Východnom Slovensku (r. 1972)
- Medaila J. A. Komenského udelená za pedagogickú činnosť (r. 1974)
- Čestný člen Slovenskej fyzikálnej spoločnosti (r. 1992)
- Zlatá medaila SAV (r. 1999)
- Kríž prezidenta SR II st. za celoživotné dielo (r. 2003)
- Čestný doktorát SÚJV v Dubne v r. 2005)

Štátne vyznamenania

Obraz profesora Vladimíra Hajka by nebol úplný, ak by sme ho chceli vidieť iba ako vysokoškolského učiteľa, vedca a manažéra vedy. V. Hajko bol predovšetkým vzácny a skromný človek s citlivým prístupom k ľuďom, so schopnosťou získavať spoľahlivých priateľov a priaznivcov pre dobrú vec, nesmierne náročný voči sebe i spolupracovníkom, človek veľmi pedantný, pracovitý a tolerantný, človek so zmyslom pre jemný verichovský humor, človek s neopakovateľným šarmom.

Tatko Hajko

Prof. V. Hajko patril medzi výrazné osobnosti slovenskej vedy a vysokého školstva. Bol pri budovaní a rozvoji nových inštitúcií, spoluvytváral ich smerovanie, podieľal sa na výchove celých generácií prírodovedcov a technikov, dláždil cestu rozvoja fyziky na Slovensku a tým sa nezmazateľne zapísal do jej histórie. Pečať jeho práce nesieme mnohí, ktorí mu vd'ačíme za úspechy a spoločenské postavenie, a ktorí sme svoju vlastnú vedeckú a pedagogickú životnú dráhu budovali na základoch vytvorených s jeho pomocou.

- 1953 - 1963 prorektor VŠT v Košiciach**
- 1960 - profesor fyziky**
- 1963 - 1969 dekan PF UPJŠ**
- 1966 - člen korešpondent SAV**
- 1969 - 1973 rektor UPJŠ v Košiciach**
- 1972 - akademik SAV**
- 1973 - akademik ČSAV**
- 1974 - 1989 predseda SAV**
- 1980 - 1985 riaditeľ ÚEF SAV**

Funkcie

